

ОБГРУНТУВАННЯ КОНСТРУКЦІЇ МАЛОГАБАРИТНОЇ ТРІПАЛЬНОЇ МАШИНИ ДЛЯ ОБРОБЛЕННЯ ВОВНИ

**І. А. Шевченко, д-р техн. наук, проф.,чл.-кор. НААН,
В. В. Лиходід, канд. техн. наук, В. В. Полюсов, аспірант**

Національний науковий центр «Інститут механізації
та електрифікації сільського господарства» НААН

За результатами аналізу останніх досліджень та публікацій розроблено конструктивно-технологічну схему та створено експериментальний зразок малогабаритної тріпальної машини для оброблення забрудненої вовни в умовах сільськогосподарських підприємств. Стверджується, що запропонована конструкція тріпальної машини за результатами попередніх випробувань забезпечує необхідну ступінь очищення забрудненої вовни в межах норм технологічних вимог.

Ключові слова: вівчарство, механізація, забруднена вовна, оброблення, тріпальна машина, конструкція, обгрунтування.

Вузьким місцем базових технологій первинної обробки вовни є низька якість очищення забрудненої вовни від технологічних (органічні, мінеральні, рослинні, землісті, кормові речовини, дьоготь, фарба та ін.) та механічних (січка, перестрига) забруднень на першому етапі її сухого механічного очищення, що в подальшому суттєво впливає, як на якість промивання вовни, так і ефективність самих технологій [1].

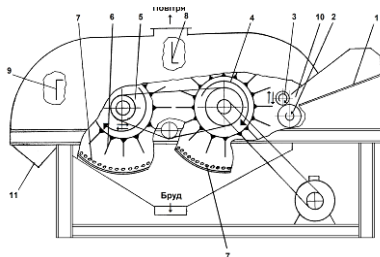
Технологічна задача підвищення якості очищення забрудненої овечої вовни є предметом дослідження багатьох вчених. В останні роки над її вирішенням працювали такі відомі вчені, як С. Ф. Костров, Л. І. Захаров (2000), М. В. Горбачова, М. П. Подлесних і Ю. В. Логінов (2000), К. Є. Разумєєв (2003), М. К. Тимошенко і М. В. Рогачов (2004), В. М. Туринський (2005), О. М. Дубінін і А. І. Нестерова (2007), В. О. Сухарльов (2008) та інші дослідники. За результатами їх досліджень створено сучасні технічні засоби ліній первинної обробки вовни, в основу яких покладено принцип сухого та вологого очищення забрудненої овечої вовни. Але на сьогодні ще недостатньо дослідженим в лініях первинної обробки вовни є саме процес її сухого очищення перед промиванням. Зокрема, як стверджує більшість дослідників, вирішення цієї проблеми можливе за умови організації більш інтенсивної механічної ударної дії на забруднену вовну в

процесі її оброблення [2-6].

Мета досліджень. Розроблення удосконаленої конструкції тріпальної машини з робочими органами більш інтенсивної ударної дії на забруднену рунну вовну в процесі її оброблення.

Результати досліджень. За результатами аналізу літературних джерел, попередніх наукових досліджень та існуючих конструкцій тріпальних машин [7-12] розроблено технологічну схему (рис. 1а) та виготовлено експериментальний зразок малогабаритної тріпальної машини МТ-001А -12 (рис. 1б), яка має покращені технічні характеристики (табл.2) порівняно з аналогами.

При обґрунтуванні технологічної схеми за основу було прийнято тріпальну машину 2БТМ-470, розроблену в ІМТ НААН [13,14], з конструктивними вдосконаленнями [15], спрямованими на підвищення ефективності й якості сухого очищення забрудненої овечої вовни в процесі її первинної обробки.

а) технологічна схема

б) загальний вигляд

1 – завантажувальний лоток; 2 – ведучий валок; 3 – ведений валок; 4 – перший барабан; 5 – другий барабан; 6 – кілки; 7 – колосникове решето; 8,9 – відсікальні пластини; 10 – завантажувальне вікно; 11 – вивантажувальне вікно

Рис. 1. Малогабаритна тріпальна машина МТ- 001А -12

Основними робочими органами (рис. 1а) запропонованої конструкції тріпальної машини є удосконалені пара живильних валків 2 і 3, два розпушувально-тріпальних барабани 4 і 5 та два колосникових решета 7.

Суть удосконалення: збільшено й синхронізовано частоту обертання першого (до 450 ± 10 об./хв.) і другого (до 500 ± 10 об./хв.) розпушувально-тріпальних барабанів; збільшено кількість рядів (до 16 шт.) та кілків (по 16-17 шт. в кожному ряді) на кожному із барабанів; збільшено частоту ударів кілків по вовні: першого барабана – до 7200 ударів/хв., другого барабана – до 8000 ударів/хв.; зменшено зазор між кілками першого барабану і живильними валками (до 10 мм); для довготривалого утримання руна вовни парою живильних валків останні виконані із гуми; змінено конструкцію колосникових решіт та радіуси їх обхвату барабанів.

Особливість конструкції: інтенсивне оброблення забрудненої овечої вовни в два етапи двобарабанным робочим органом, в якому перший барабан обертається з частотою 450 об./хв. і має 16 рядів кілків, які завдають з частотою до $16 \times 450 = 7200$ ударів /хв. по забрудненій вовні на першому етапі оброблення та другий барабан, що обертається з частотою обертання 500 об./хв. і має 16 рядів кілків, які завдають з частотою до $16 \times 500 = 8000$ ударів /хв. по забрудненій вовні на другому етапі оброблення.

Процес сухого очищення забрудненої вовни здійснюється у такий спосіб. Сортівана забруднена рунна вовна викладається на завантажувальний лоток 1 і рівномірно подається до пари живильних валків 2 і 3, встановлених в завантажувальному вікні 10. При цьому здійснюється інтенсивний захват забрудненої рунної вовни ведучим валком 2 і подача її до зони контакту з веденим валком 3, який має менший діаметр і виконаний з можливістю зворотно-поступального переміщення у вертикальній площині при зміні товщини шару вовни.

Живильні валки 2 і 3 ущільнюють шар забрудненої рунної вовни й переміщують його в зону дії кілків 6 першого барабана 4, на робочій поверхні якого розміщено 16 рядів кілків по 16-17 шт. в кожному ряді. Кілки 6 першого барабана 4 наносять по забрудненій вовні часті сильні удари. Оскільки перший барабан 4 обертається з частотою 450 ± 10 об./хв. і має 16 рядів кілків, то число ударів по забрудненій вовні на першому етапі оброблення досягає до $16 \times 450 = 7200$ ударів /хв. При кожному ударі кілки 6 першого барабана 4 відділяють великі шматочки забрудненої вовни від руна, інтенсивно тріпають їх і протягують в напрямку свого руху по колосникам 12 решета 7. При цьому незв'язана частина домішок відділяється від волокон забрудненої вовни і падає поміж колосників 12 вниз під перший барабан 4.

Потім кілки 6 першого барабана 4 подають частково очищену вовну в зону дії кілків 6 другого барабана 5, що обертається з частотою 500 ± 10 об./хв. в тому напрямку, що й перший, і має також 16 рядів кілків. Кілки 6 другого барабана 5 наносять по вовні часті інтенсивні удари, число яких на другому етапі оброблення досягає до $16 \times 500 = 8000$ ударів /хв. При кожному ударі кілків 6 другого барабана 5 шматочки забрудненої вовни розпушуються на більш менші, які інтенсивно тріпаються й протягуються в напрямку руху другого барабана 5 по колосникам 12 решета 7. При цьому незв'язана частина домішок остаточно відділяється від волокон вовни і падає поміж колосників 12 вниз під другий барабан 5. Розпушена вовна під дією відцентрової сили направляється через вивантажувальне вікно 11 за межі тріпальної машини й транспортується за призначенням. Бруд, видалений із забрудненої вовни в процесі її тріпання,

направляються на утилізацію.

Попередні випробування експериментального зразка тріпальної машини проведено в 2012 році в павільйоні випробувань ІМТ НААН, м. Запоріжжя згідно з розробленою програмою і методикою випробувань.

За період випробувань здійснено сухе очищення 150 кг брудної вовни, в тому числі тонкої – 100 кг, грубої – 50 кг.

Методика випробувань передбачала проведення технічної експертизи тріпальної машини МТ-001А-12, її зоотехнічну та енергетичну оцінки.

Вологість вовни в процесі досліджень визначали за допомогою вологоміра «Ultra-X70».

Якісні показники роботи машини тріпальної МТ-001А -12 оцінювали за рівнем ступеня сухого очищення забрудненої вовни в процесі її сухого очищення (табл. 1).

Таблиця 1. Характеристика вовни

№ зп	Назва	Вологість, %	Забрудненість, %		Вовняний жир, %	Вихід чистої вовни, %
			рослинні домішки	бруд		
1	Вовна тонка (вихідна)	16,28	4,28	11,86	12,56	83,72
2	Вовна груба (вихідна)	15,65	6,25	13,02	4,46	84,35
3	Вовна тонка (після тріпання)	14,67	1,24	8,16	12,48	85,33
4	Вовна груба (після тріпання)	13,56	3,66	7,61	3,38	86,54

Кінетику зміни забрудненості вовни в процесі її сухого очищення представлено на рис. 2.

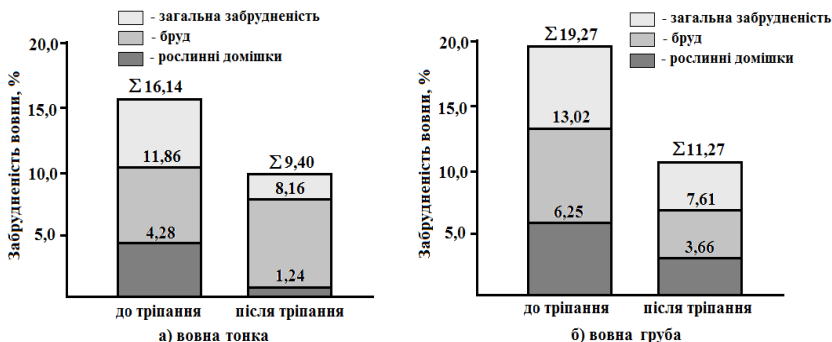

Рис. 2. Кінетика зміни забрудненості вовни в процесі її сухого очищення

За результатами випробувань визначено основні технічні дані та показники якості роботи тріпальної машини МТ-001А -12 (табл. 2).

Таблиця 2. Технічна характеристика та показники якості роботи тріпальної машини МТ-001А -12

№ зп	Показник	Значення показника	
		технологічні вимоги	випробування
1	Продуктивність, кг/год	150-200	252
2	Потужність, кВт	не більше 2,2	2,2
3	Діаметр робочих органів, мм:		
	- живильних валків	не більше 100	76
	- першого барабану	490±10	500
	- другого барабану	490±10	500
4	Частота обертання, об/хв:		
	- живильних валків	15,3-19,1	16,5
	- першого барабану	450±10	460
	- другого барабану	500±10	520
5	Габарити, мм	1500x1100x1300	1900x1500x1150
6	Маса, кг	не більше 500	450
7	Питома матеріаломісткість,		
8	кг·год/кг	2,5-3,33	1,79
9	Питома енергоємність,		
	кВт·год/кг	0,011-0,015	0,0087
	Ступінь видалення бруду, %:		
	- вовна тонка	не менше 40	41,76
	- вовна груба	не менше 40	41,52

Висновки. 1. Обґрунтовано та розроблено технологічну схему удосконаленої малогабаритної тріпальної машини, від якої можна очікувати підвищення якості очищення забрудненої овечої вовни до норм технологічних вимог при зменшенні питомих показників матеріаломісткості й енергоємності її роботи.

2. Створений експериментальний зразок малогабаритної тріпальної машини МТ-001А -12 є працездатним виробом, має досить просту конструкцію й забезпечує інтенсивне поетапне очищення забрудненої овечої вовни в межах норм технологічних вимог без руйнування цілісності її структури в процесі тріпання.

3. Результати попередніх випробувань дають підставу стверджувати, що створений експериментальний зразок тріпальної машини є придатним для подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Тимошенко Н. К. Новые - старые проблемы промывки овечьей шерсти / Н. К.Тимошенко, Н. В.Рогачев // Овцы, козы, шерстяное дело. – 2004. – № 2. – С. 18-20.

2. Костров С. Ф. Производство, первичная обработка и реализация шерсти в России / С. Ф. Костров, Л. И. Захаров //Овцы, козы, шерстяное дело. – 2000. – № 2. – С. 1-6.

3. Рогачев Н. В. Шерсть – первичная обработка и рынок / Н. В. Рогачев, Л. Г. Васильева, Н. К. Тимошенко и др. под ред. Н. К. Тимошенко. – М. : ВНИИ мясн. пром. РАСХН, 2000. – С. 14-111.

4. Дубинин А. Н. Малогабаритная моечно-сушильная линия для производства мытой шерсти / А. Н. Дубинин, Ю. В. Логинов, А. И. Нестерова // Овцы, козы, шерстяное дело. – 2002. – № 1. – С. 54-55.

5. Туринський В. М. Обґрунтування і розробка системи технологічних рішень та способів виробництва продукції вівчарства: дис. ... доктора с.-г. наук: 06.02.04 / Туринський Василь Михайлович. – Асканія-Нова, 2005. – 416 с.

6. Сухарльов В.О. Обґрунтування розроблення техніко-технологічного модуля для виготовлення повсті на місцях виробництва вовни / В. О. Сухарльов, В. В. Лиходід, І. М. Романцов // Механізація, екологізація та конвертація біосировини в тваринництві: зб. наук. праць / Ін-т мех. тваринництва НААН. – Запоріжжя, 2010. – Вип. 1 (5, 6). – С. 116-119. – ISSN 2075-1591.

7. Комплексы по переработке шерсти [Электронный ресурс] / Конструкторское бюро «Paxtagin KB» ОАО // Официальный сайт: www.paxtagin-kb.gl.uz

8. Комплект малогабаритного оборудования для выпуска пряжи / АО «Костромское СКБТМ». – Кострома, 1993. – 9 с.

9. Машина разрыхлительная РО-400 / Открытое акционерное общество «Костромское специализированное конструкторское бюро текстильных машин» // Официальный сайт ОАО «Костромское СКБ ТМ» <http://skbtm.net.ru>

/ Режим доступа: <http://www.skbtm.ru/mo.html#po400> – Название с экрана.

10. Виготовити дослідний зразок лінії первинної обробки вовни та виділення жиру і провести випробування: Звіт про НДР (заключний). Ін-т мех. тваринництва УААН; № ДР0197U001015; Інв. № 0201U005772.– Запоріжжя, 2001.– С. 9–17.

11. Розробити ресурсощадні технології скорочення втрат продукції вівчарства в процесах її виробництва і перероблення: Звіт про НДР (заключний). Ін-т мех. тв.-ва УААН; № ДР0109U008889; Інв. № 0210U007168.– Запоріжжя, 2009.– С. 9–16.

12. Шевченко І. А. Аналіз конструкцій тріпальних машин для оброблення забрудненої вовни / І. А. Шевченко, В. В. Лиходід, В. В. Полюсов // Механізація, екологізація та конвертація біосировини в тваринництві: зб. наук. праць / Ін-т мех. тваринництва НААН. – Запоріжжя, 2012. – Вип. 2 (10). – С. 116-131. – ISSN 2075-1591.

13. Протокол державних приймальних випробувань №3-49-99 (1220199). Тріпальна машина для вовни 2БТМ-470. Південно-Українська державна зональна машиновипробувна станція. – Херсон. – 1999.– 20 с.

14. Пат. 33942А Україна, МПК (2001) D01B3/00. Рихлильно-тріпальна машина / Ренсевич О. О., Туринський В. М., Горлова О. Д., Лиходід В. В., Ренсевич Є. О.; заявник і патентовласник Ін-т мех. тв.-ва УААН. – № u99042483; заявл.30.04.1999; опубл.15.02.2001, Бюл. № 1, 2001.

15. Пат. 67982 Україна, МПК (2012) D01B3/00. Розпушувально-тріпальна машина / Шевченко І. А., Лиходід В. В., Полюсов В. В.; заявник і патентовласник Ін-т мех. тв.-ва НААН. – № u2011 10172; заявл.18.08.2011; опубл.12.03.2012, Бюл. № 5, 2012.